

1 Care sunt condițiile pentru obținerea divorțului?

O cerere de divorț poate fi depusă de unul dintre soți (cerere unilaterală) sau de ambii soți (cerere comună). Procedura este identică (a se vedea întrebarea 11).

În ambele cazuri, părțile trebuie să fie reprezentate de un avocat în cursul procedurii. Cererea de divorț este examinată de instanța regională (*rechtbank*) de la reședința reclamantului sau a unuia dintre reclamânți. Cererea de divorț poate fi depusă în orice moment după căsătorie; părțile nu sunt obligate să fi fost căsătorite pentru o anumită perioadă de timp. Divorțul produce efecte atunci când hotărârea judecătorească este înscrisă în registrul de nașteri, căsătorii și decese (*burgerlijke stand*). Divorțul poate fi consemnat în registrul respectiv numai după ce hotărârea judecătorească nu mai poate fi atacată (devine *res judicata*). Divorțul trebuie să fie consemnat în registru în termen de șase luni de la data la care hotărârea devine *res judicata*; în caz contrar, hotărârea își pierde valabilitatea, iar divorțul nu mai poate fi înscris în registru. În cazul în care căsătoria a fost oficiată în străinătate și certificatul de căsătorie străin nu a fost înregistrat într-un registru olandez, hotărârea de divorț pronunțată în Țările de Jos trebuie să fie înscrisă în registrul special de nașteri, căsătorii și decese al municipalității Haga.

2 Care sunt motivele de divorț?

În temeiul legislației olandeze, singurul motiv de divorț este destrămarea iremediabilă a căsătoriei. Se consideră că o căsătorie s-a destrămat în mod iremediabil în cazul în care soții sunt de opinie că nu mai pot trăi împreună și nu există nicio perspectivă de reluare a relațiilor conjugale normale între soți. În cazul în care cererea este depusă doar de unul dintre soți, reclamantul trebuie să declare că raporturile între soți s-au deteriorat iremediabil și, dacă celălalt soț neagă acest lucru, reclamantul trebuie să prezinte elemente de probă. Instanța trebuie să determine dacă raporturile dintre soți s-au deteriorat în mod iremediabil. În cazul unei cereri comune, divorțul se pronunță pe baza faptului că ambii soți consideră că raporturile dintre ei s-au deteriorat în mod iremediabil.

3 Care sunt efectele juridice ale unui divorț în ceea ce privește:

3.1 relațiile personale dintre soți (de exemplu numele de familie)

Divorțul poate avea consecințe asupra utilizării numelui de familie al fostului soț/fostei soții. După ce hotărârea de divorț devine definitivă, o persoană divorțată poate să se recăsătorească sau să încheie un parteneriat civil.

3.2 împărțirea bunurilor soților

Regimul legal (proprietatea comună asupra tuturor bunurilor)

Țările de Jos au un regim destul de neobișnuit în ceea ce privește veniturile și bunurile din timpul căsătoriei. Sistemul obișnuit, stabilit prin lege, este proprietatea comună asupra tuturor bunurilor (*alghele gemeenschap van goederen*). În principiu, toate bunurile achiziționate de oricare dintre soți, înainte sau în timpul căsătoriei, fac parte din patrimoniul comun. Activele celor doi soți se unesc. În principiu, toate datoriile contractate înainte de căsătorie ori în timpul căsătoriei constituie, de asemenea, pasive comune, indiferent care dintre soți a contractat datoria. Un creditor își poate recupera creanța din patrimoniul comun al soților. Bunurile încetează să mai constituie proprietate comună la pronunțarea divorțului, și anume atunci când hotărârea de divorț este înscrisă în registrele de nașteri, căsătorii și decese. Activele soților nu mai sunt unite, iar patrimoniul comun trebuie să fie împărțit. Este necesar să se stabilească cota-parte din patrimoniul comun la care are dreptul fiecare soț. Regula generală este că fiecare dintre soți are dreptul la jumătate. Soții pot hotărî să nu aplice această regulă și pot stabili un alt sistem în cadrul acordului de divorț (*echtscheidingsconvenant*) sau în momentul partajului (*verdeling*).

Convențiile matrimoniale prenuptiale și postnuptiale

Soții pot alege un alt regim decât regimul legal obișnuit în cazul în care încheie o convenție matrimonială prenuptială sau (rar) postnuptială. Convențiile matrimoniale *conțin, de asemenea, dispoziții privind partajul bunurilor în caz de divorț.*

3.3 copiii minori ai soților

Încredințarea copiilor

În urma unui divorț, ambii părinți se bucură în continuare de încredințarea comună a copiilor, la fel precum în timpul căsătoriei. Se poate solicita instanței să încredințeze copiii unui singur părinte doar în cazuri excepționale. Cererea de încredințare exclusivă poate fi depusă de oricare dintre părinți sau de ambii părinți. Părintele cărui nu i s-a încredințat copiii are dreptul să îi viziteze. Oricare dintre părinți sau ambii părinți pot cere instanței să stabilească dispoziții de reglementare a dreptului de vizită.

Întreținerea copiilor

În cazul în care părinții beneficiază în continuare de încredințarea comună a copiilor în urma divorțului, aceștia ar trebui să ajungă la un acord cu privire la modul în care se împarte sarcina financiară legată de creșterea copiilor. Părinții pot cere instanței, de asemenea, să consemneze ceea au convenit. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord, instanța poate stabili o sumă care urmează să fie plătită cu titlu de indemnizație de întreținere. În cazul încredințării exclusive, părintele în cauză poate solicita instanței să stabilească măsura în care celălalt părinte trebuie să contribuie la cheltuielile de întreținere cotidiene. De regulă, se așteaptă ca părinții să organizeze ei înșiși modalitățile de plată. Pentru mai multe informații în această privință, a se consulta site-ul internet al Agenției Naționale de colectare a indemnizațiilor de întreținere (*Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen*) (<http://www.lbio.nl/>).

3.4 obligația de a plăti pensie de întreținere celuilalt soț?

Obligația soților de a se întreține reciproc continuă, de asemenea, după desfacerea căsătoriei. În cazul în care venitul unui fost soț nu este suficient pentru a acoperi costurile sale de trai și nu se poate aștepta în mod rezonabil ca acesta să câștige nivelul necesar de venituri, acesta poate cere instanței să oblige celălalt fost soț să plătească o indemnizație de întreținere pentru a-i acoperi costurile de trai. Instanța poate dispune acest lucru în hotărârea de divorț sau într-o hotărâre ulterioară. Atunci când calculează cuantumul indemnizației de întreținere, instanța ia în considerare nevoile soțului/soției care va primi plata și mijloacele celuilalt soț. Se poate ține seama, de asemenea, de factori nefinanțari, cum ar fi durata căsătoriei sau cât de lungă este perioada în care soții au trăit împreună. În cazul în care instanța nu stabilește nicio limită privind perioada în care urmează a fi plătită întreținerea, obligația de a plăti indemnizație de întreținere încetează după 12 ani. În cazurile în care soțul care are nevoie de indemnizație de întreținere se confruntă cu dificultăți financiare deosebite,

acesta se poate adresa instanței în vederea prelungirii perioadei. În principiu, dacă o căsătorie a fost de scurtă durată (mai puțin de cinci ani) și nu au rezultat copii, perioada în care se plătește indemnizație de întreținere nu depășește durata căsătoriei în sine. În cazul în care soții sau foștii soți cad de acord asupra indemnizației de întreținere, aceștia pot consemna condițiile stabilite în acordul de divorț.

4 Ce înseamnă, în termeni practici, termenul legal de „separare legală”?

Separarea legală (*scheiding van tafel en bed*) este un mijloc juridic prin care soții nu mai locuiesc împreună fără a desface efectiv căsătoria încheiată între ei. Separarea legală prezintă interes pentru soții care doresc să se separe și să soluționeze efectele juridice ale separării, însă doresc să rămână căsătoriți, posibil din motive religioase sau financiare. Separarea legală lasă deschisă posibilitatea de reconciliere, însă poate servi, de asemenea, drept etapă pentru desfacerea căsătoriei. O separare legală produce efecte atunci când hotărârea judecătorească de separare este înscrisă în registrul regimurilor matrimoniale. La fel precum în cazul divorțului, înscrierea hotărârii în registru trebuie efectuată în termen de șase luni.

5 Care sunt condițiile pentru separarea legală?

Singurul temei al separării legale este destrămarea iremediabilă a căsătoriei.

6 Care sunt efectele juridice ale separării legale?

Implicațiile separării legale asupra regimului matrimonial, asupra încredințării copilului (dreptul de vizită), asupra indemnizațiilor și pensiilor de întreținere sunt aceleași precum în cazul divorțului. Căsătoria continuă să existe. Legea prevede că soții care s-au separat legal nu moștenesc reciproc bunurile celuilalt în caz de deces. În cazul în care, în urma separării legale, soții decid că doresc să se despartă în totalitate, aceștia pot să solicite divorțul. Părțile la o separare legală pot locui cu un nou partener și pot să-și construiască o nouă viață, dar nu se pot căsători sau nu pot încheia un parteneriat civil.

În cazul în care, în urma unei separării legale, se introduce o cerere de divorț în mod unilateral, se aplică anumite restricții. Cererile unilaterale sunt supuse unei perioade de așteptare de trei ani. Această perioadă poate fi redusă la un an de către instanță în anumite cazuri. Perioada de trei ani începe la data la care separarea legală este înscrisă în registru. În cazul în care o cerere de divorț care urmează unei separări legale este prezentată în comun, nu există nicio perioadă de așteptare. Desfacerea căsătoriei produce efecte în momentul în care hotărârea judecătorească de divorț este înscrisă în registrul de nașteri, căsătorii și decese.

7 Ce înseamnă, în practică, termenul „anularea căsătoriei”?

O căsătorie poate fi anulată numai prin hotărâre judecătorească. Procedura de anulare este inițiată prin depunerea unei cereri. Prin urmare, o căsătorie încheiată între părți nu este niciodată, în mod automat, nulă și neavenită: căsătoria continuă să fie valabilă până când este anulată. Legislația prevede motivele care pot constitui temei de anulare și persoanele care pot înainta o cerere în acest sens.

8 Care sunt condițiile pentru anularea căsătoriei?

În lege se prevăd următoarele motive pentru introducerea unei cereri de anulare:

impedimente în calea căsătoriei (condiții privind vârsta minimă, lipsa consimțământului pentru căsătorirea unui minor, bigamia, legături de rudenie interzise);
constrângere sau eroare;
căsătorie de conveniență;
tulburări psihice ale unuia dintre soți;
lipsa de competență a ofițerului de stare civilă;
martori insuficienți.

9 Care sunt efectele juridice ale anulării căsătoriei?

Anularea are efect retroactiv și se aplică de la momentul oficiării căsătoriei. Aceasta înseamnă că, după anularea acesteia de către instanță, căsătoria va fi considerată ca și cum nu ar fi existat niciodată. Se face excepție în anumite circumstanțe, în care anularea are același efect ca și divorțul. De exemplu, copiii născuți dintr-o căsătorie anulată rămân legați de ambii părinți. O altă excepție se referă la căsătoria putativă, și anume atunci când unul dintre soți nu avea cunoștință că respectiva căsătorie prezenta deficiențe. A se vedea, de asemenea, condițiile pentru anularea căsătoriei, astfel cum sunt enumerate la întrebarea 8. Soțul care a acționat cu bună credință poate, de exemplu, să solicite celuilalt să îi plătească indemnizație de întreținere.

10 Există mijloace alternative extrajudiciare pentru rezolvarea chestiunilor legate de divorț, fără recurgerea la instanță?

Medierea este o practică comună în cauzele de divorț din Țările de Jos. Cu ajutorul unui mediator și, după caz, a avocaților soților, soții pot încerca să ajungă la un acord în ceea ce privește divorțul și efectele acestuia. Măsurile convenite sunt prevăzute într-un acord de divorț (*echtscheidingsconvenant*), care este un document scris. Acordul poate să vizeze aspecte cum ar fi împărțirea bunurilor comune, orice obligație de a plăti întreținere pentru soț/soție și un plan de exercitare a autorității părintești. Instanța poate să includă în hotărârea acesteia acordul elaborat pe durata procesului de mediere.

Există o asociație de avocaților de dreptul familiei și a mediatorilor specializați în divorț (*Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsbemiddelaars*), ai cărei membri sunt specializați în domenii precum divorțul și indemnizațiile de întreținere. De asemenea, aceștia sunt specializați în medierea divorțului și tot ceea ce implică aceasta. Pentru detalii suplimentare, a se consulta: <http://www.vas-scheidingsbemiddeling.nl>.

11 Cui ar trebui să adresez cererea mea (petiția mea) de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei? Ce formalități trebuie respectate și ce acte ar trebui să atașez la cererea mea?

Cererea

Procedura de divorț începe întotdeauna cu o cerere adresată instanței (*verzoekschrift*). Această Cererea trebuie să precizeze numele de familie și prenumele, precum și domiciliul sau reședința soților. În cazul în care există copii minori implicați în divorț, aceleași date trebuie furnizate, de asemenea, cu privire la copiii respectivi. Reclamantul poate, de asemenea, să solicite măsuri suplimentare (*nevenvoorzieningen*). O astfel de cerere este legată de divorț. Instanța poate dispune măsuri suplimentare în următoarele scopuri, printre altele:

încredințarea copiilor și drepturi de vizită privind copiii minori;

întreținerea unui copil sau a unui soț;

împărțirea patrimoniului comun al soților sau punerea în aplicare a regimului convenit într-o convenție matrimonială prenupțială sau postnupțială;

utilizarea domiciliului conjugal și

egalizarea indemnizațiilor.

Avocatul reclamantului („advocaat”) trebuie să depună cererea la instanța regională (*rechtbank*). În cazul în care reclamantul locuiește în Țările de Jos, cererea poate fi depusă la instanța în a cărei rază teritorială locuiește reclamantul. În cazul în care reclamantul nu locuiește în Țările de Jos, însă celălalt soț are domiciliu în Țările de Jos, cererea trebuie înaintată instanței din circumscripția în care locuiește celălalt soț. În cazul în care ambii soți locuiesc în afara teritoriului Țărilor de Jos, cererea trebuie să fie depusă la instanța regională din Haga.

Ce documente trebuie prezentate?

extrase originale (emise în ultimele trei luni) din registrul de evidență a populației, pentru ambii soți, care indică cetățenia, starea civilă și, în cazul persoanelor cu alte cetățenii decât cea olandeză, data intrării în Țările de Jos; în cazurile în care unul dintre soți este cetățean olandez, iar celălalt nu, trebuie să se specifice data la care acesta din urmă s-a stabilit în Țările de Jos;

extrase originale din registrul de nașteri (eliberate în ultimele trei luni) pentru eventualii copii minori;

un extras original din registrul de căsătorii (care poate fi obținut de la primăria localității în care s-a celebrat căsătoria și care trebuie să fi fost emis în ultimele trei luni); în cazul căsătoriilor care au fost oficiate în străinătate, certificatul de căsătorie în original sau un extras mai vechi sunt suficiente și în cazul în care sunt implicați minori, o convenție parentală (*ouderschapsplan*); acesta conține aspecte stabilite de comun acord de către părinți cu privire la copiii lor și poate prevedea dispoziții privind îngrijirea de zi cu zi a copiilor, educația acestora, practicarea unor sporturi, îngrijirea medicală, măsuri pentru zilele speciale precum vacanțele și sărbătorile legale, aspecte financiare și practice (preluarea și predarea copiilor).

12 Pot obține asistență judiciară în vederea acoperirii cheltuielilor de judecată?

În cazul în care o parte în litigiu nu este în măsură să suporte cheltuielile sau costurile integrale presupuse de un avocat sau un mediator, aceasta poate fi eligibilă pentru a beneficia de asistență juridică gratuită, sub rezerva îndeplinirii anumitor condiții. Consiliul pentru asistență juridică gratuită (*Raad voor de Rechtsbijstand*) acordă asistență juridică gratuită doar prin intermediul mediatorilor care sunt înregistrați pe lângă Consiliu. Pentru informații suplimentare privind condițiile de eligibilitate, a se consulta site-ul <http://www.rvr.org/>.

Dreptul la asistență juridică gratuită se aplică, de asemenea, în litigiile transfrontaliere, în cazul în care reclamantul locuiește în afara teritoriului Țărilor de Jos, dar în UE. Acest aspect este reglementat de Directiva europeană privind asistența juridică în litigiile transfrontaliere (JO L 26, 31.1.2003). O cerere de asistență juridică gratuită poate fi depusă la Consiliul pentru asistență juridică gratuită din Haga utilizând formularul standard stabilit în temeiul directivei, care este identic în toate statele membre. Dacă este necesar, Consiliul pentru asistență juridică gratuită poate asista solicitantii să aleagă un avocat. Pentru detalii suplimentare, a se consulta: <http://www.rvr.org/>.

În anumite cazuri, atunci când există un tratat, o persoană implicată într-un litigiu care locuiește în afara teritoriului Uniunii Europene poate fi în măsură să obțină asistență juridică în Țările de Jos. Următoarele tratate sunt relevante din acest punct de vedere: Convenția de la Haga privind procedura civilă (1954), Acordul european privind transmiterea cererilor privind asistența juridică (1977) și Convenția de la Haga privind accesul internațional la justiție (1980).

Tratatele menționate includ o dispoziție care, în esență, prevede că cetățenii statelor contractante sunt eligibili pentru acordarea de asistență juridică gratuită în toate celelalte state contractante, în aceleași condiții ca și cetățenii statelor membre respective. Dacă există astfel de situații în Țările de Jos, trebuie să se solicite o declarație privind mijloacele insuficiente (*verklaring van onvermogen*) autorității competente din localitate de reședință obișnuită a persoanei implicate în litigiu. Cererea de asistență juridică gratuită și declarația privind mijloace insuficiente sunt transmise de către instituția respectivă autorității competente din țara în care trebuie să se acorde asistența juridică gratuită. Aceasta din urmă examinează dacă partea aflată în litigiu are dreptul la asistență juridică gratuită.

13 Este posibil să atac o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei?

Da, se poate introduce o cale de atac la grefa curții de apel (*gerechtshof*) în termen de trei luni de la data pronunțării divorțului. Hotărârea curții de apel poate fi contestată, de regulă, pe motive de drept la Curtea Supremă (*Hoge Raad der Nederlanden*). Părțile trebuie să fie reprezentate de avocați și în cadrul acestor proceduri.

14 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță în alt stat membru să fie recunoscută în acest stat membru?

La 1 martie 2005, regulamentul cunoscut sub denumirea de Regulamentul Bruxelles II *bis* (sau Bruxelles IIa) a intrat în vigoare în statele membre ale UE; denumirea sa completă este Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000.

Regulamentul Bruxelles II *bis* se aplică în materie de divorț, separare legală și anulare a căsătoriei. În temeiul dispozițiilor cuprinse în regulamentul, hotărârile de divorț pronunțate în celelalte state membre (cu excepția Danemarcei) sunt recunoscute în Țările de Jos fără a fi necesară o procedură specială [articolul 21 alineatul (1)]. În mod similar, nu este necesară nicio procedură specială pentru actualizarea actelor de stare civilă, de exemplu atunci când trebuie să se înscrie în certificatul de căsătorie o notă privind divorțul.

Orice parte interesată poate introduce o acțiune în instanță pentru a determina dacă o hotărâre de divorț pronunțată într-o altă țară poate fi recunoscută.

Regulamentul Bruxelles II *bis* prevede o serie de motive pentru a refuza recunoașterea divorțului. De exemplu, recunoașterea divorțului nu trebuie să fie contrară ordinii publice. Se va ține seama, de asemenea, dacă pârâtul (partea care nu a depus cerere de divorț) a fost informat în mod corespunzător cu privire la procedură. Cu toate acestea, hotărârea judecătorească în sine nu poate face obiectul unei revizuri. În conformitate cu Regulamentul Bruxelles II *bis*, instanța din statul membru în care a fost pronunțată hotărârea trebuie, la cererea oricărei părți interesate, să elibereze un certificat cu privire la hotărârea respectivă (utilizând un formular standard). Certificatul conține informații privind țara în care a fost pronunțată hotărârea, date privind părțile, dacă hotărârea a fost pronunțată în lipsă, tipul de hotărâre, și anume de divorț sau de separare legală, data hotărârii judecătorești și instanța care a pronunțat hotărârea.

15 Cărei instanțe ar trebui să mă adresez pentru a ataca recunoașterea unei hotărâri de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță într-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în aceste cazuri?

În cazul în care o parte interesată dorește să se opună recunoașterii în Țările de Jos a unei hotărâri de divorț pronunțate în străinătate, aceasta poate depune o cerere de nerecunoaștere la judecătorul însărcinat cu dispunerea de măsuri provizorii (*voorzieningenrechter*) din districtul în care aceasta își are reședința obișnuită.

16 Care este legislația în materie de divorț pe care instanța o aplică într-o acțiune de divorț între soți care nu locuiesc în acest stat membru sau care sunt de naționalități diferite?

La 1 ianuarie 2012, a intrat în vigoare Cartea 10 din Codul civil olandez (*Burgerlijk Wetboek*). Aceasta conține norme privind conflictul de legi care determină legea aplicabilă.

Regula principală este aceea că instanțele aplică întotdeauna legislația în materie de divorț din Țările de Jos, indiferent de cetățenia și de reședința obișnuită a soților. În cazul în care, de exemplu, o cerere de divorț este depusă în Țările de Jos de către un cuplu căsătorit ai cărui membri sunt cetățeni belgieni care locuiesc în Țările de Jos, se aplică automat legislația în materie de divorț din Țările de Jos. Singura situație în care nu se întâmplă acest lucru este atunci când soții aleg legislația aplicabilă în cazul divorțului. Soții pot opta în mod specific să se aplice dispozițiile legislației lor naționale comune în timpul procedurii de divorț, și nu legislația olandeză. Un cuplu belgian poate, prin urmare, să opteze pentru aplicarea legislației belgiene în materie de divorț.

Ultima actualizare: 23/10/2018

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.